

זכרון תורת משה

אכסניה לתורה וחסידות

י"ל ע"י חבורת האברכים שע"י מרכז מוסדות לעלוב
מיסודו של כ"ק מרן רביה"ק זצוקללה"ה זיע"א
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

פרשת צו - הגדול - חג הפסח

י"ד ניסן תשע"ג
גליון תר"ט

זמני כניסת ויציאת השבת

לאנדאן	6:02	7:09	7:31
בני ברק	5:31	6:31	7:07
ירושלים	5:16	6:29	7:10
באר פארק	6:55	=	8:24

סוף זמן שריפת וביטול המזן - 10:30

גליון מוגדל

דברי תורה

ממורינו הגה"צ המשפיע אב"ד
דקהלתינו שליט"א

שבת הגדול

אולי י"ל בעזה"י"ת טעם לקריאת שבת הגדול, כי הקב"ה צוה לישראל שיקחו קרבן לפסח וכן שימולו עצמם כדי שיהיה בידם ב' המצוות לזכות שע"י יצאו ממצרים, כמ"ש חז"ל (ילקוט בא רמז קפו) שלא היו בידן מצות שיגאלו בהן ונתת להן שתי מצות דם פסח ודם מילה.

והנה באמת אף אם לא היה בידם מצוות אלו היה השי"ת גואלם ממצרים כאשר נשבע כן לאברהם אבינו בברית בין הבתרים וא"ל ואחר כן יצאו ברכוש גדול, אלא שרצון השי"ת היה שיציאת בני"י יהיה ע"י זכות שבידם וע"י איתערותא דלתתא, וע"כ צוה להם ב' המצוות, שע"י הוא כאילו הם בעצמם הביאו את גאולתם ע"י המצוות האלו, וכמובא בספח"ק עה"פ "ולך ד' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו", וקשה מה החסד בזה שמשלם כמעשה איש, והלא כך היא המידה לשלם לאיש כמעשיו וחסד נקרא כשמשלם יותר מכפי מעשיו, אלא הכוונה שבאמת האדם אין ביכולתו לעשות שום תנועה וזיו כל שהוא לולי עזרת הבוב"ה, וכל מה שעושה ויעשה האדם הכל הוא מעשה הקב"ה והוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, אלא שמחסדי הבוב"ה הוא שמחשב לו לאדם כאילו שהוא עשה המעשים הטובים ומשלם לו שכר עליהם, וזהו לאיש כמעשהו בכ"ף הדמיון שנחשב כאילו שהאדם עשה המעשה וזהו חסד גדול מהמקום עלינו.

וכן כתב בקדושת לוי (פ' בשלה) עה"פ עזי וזמרת קה וגו' שבאמת כל עזי וכוחי והחיוק לזמר בשבחות להקב"ה הכל הוא מכוחו ית"ש, וכדאיתא (קידושין ל:) אלמלא הקב"ה עוזרו אין יכול לו, אך מחסדי הבוב"ה הוא שקורא את הישועה על שמינו שנחשב לי כאילו שהישועה באה ממני וזהו ויהי לי לישועה שמייחס את הישועה אלי.

והנה איתא (בי"מ יב:) לא גדול גדול ממש ולא קטן קטן ממש אלא גדול וסמוך על שולחן אביו הרי הוא קטן וקטן שאינו סמוך על שולחן אביו הרי הוא גדול, ובכן אילו היה הקב"ה מוציא אותנו רק באיתערותא דלעילא מחמת השבועה לאאע"ה או היו בני"י נחשבו בבחינת קטנים הסמוכים על שולחן אביהם שאין להם משלהם כלום, אך עתה שהיה בידי בני"י ב' המצוות בחסד השי"ת נחשבו עתה ע"י בבחינת גדולים

המשך בעמ' ד'

שיחות קודש

מפ"ק כ"ק מרן אדמו"ר עט"ד
שליט"א

חג הפסח תשס"ח - ארה"ב

העורמה הוא מצליח להערים על כולם ומכניס את סולם לתוך כיסו רח"ל. ולכן יצה"ר נקרא כסיל כי אפילו לאדם שהוא כסיל היצה"ר מתחבר אליו ומוריד את עצמו אליו ועבור זה עושה א"ע כאילו גם הוא בעצמו כסיל ומשוה עצמו אל הכסיל כדי להתחבר

עמו ולהחטיאו ר"ל ואז בשעה זו גם היצה"ר מלביש א"ע כאילו הוא כסיל כדי שיוכל להתחבר אל האדם הכסיל, והאדם הכסיל יתחבר אליו כי יראה שהיצה"ר כסיל כמוהו וע"ש זה היצה"ר קרוי כסיל כי הוא מוריד א"ע לדרגת ומציאות כסיל כאילו הוא בעצמו כסיל כדי להחטיא בני אדם שהם בחי' כסילים, וממילא שלפי מהלך זה כבר אפשר לפרש כמז"כ מה שהוא נקרא מלך וזקן שהוא מתחבר א"ע גם למי שהוא מלך כדי להחטיאו ומתחבר א"ע גם למי שהוא זקן כדי להחטיאו ועיד"ז הוא משתלט על כל השלעכטע גויים אם זה מלך או זקן או כסיל על כולם ובכל מיני אופנים, ואמנם הוא מחבר עצמו להחטיא כל אחד ועכ"ז נקטו חז"ל דווקא מלך זקן וכסיל כי בהם יש חידוש מיוחד בכל אחד מהם כי על מלך יכול להיות הו"א דמכיון שהוא מלך ממילא אין יכולת היצה"ר כ"כ להכניעו דהרי המלך עומד בראש הממלכה וקשה להכניעו ולסובב את ראשו ולמשכו באפו ולומר לו לך לכאן ולכאן או עשה כך ועשה כך והוא אמינא שאין היצה"ר יכול לעשות בהם כרצונו בכל המלכים של השלעכטע גויים ואין יכול למשכו ככלב לכאן ולכאן. ולכן באו חז"ל להשמיענו שאפילו מלך הוא מכניס בכיסו והוא אינו מתפעל אפי' ממלך וגם את המלך ימשוך היצה"ר באפו וככלב תחת בית שחיו ולוקחו עמו לכל מקום אשר ילך והוא בעה"ב של כל המלכים של כל השלעכטע גויים, שלעכ"ס פאר אלע שלעכטע גויים און אלעס גוט'ס פאר אלע גוטע יידן, וזה הכוונה מלך.

לכן אמרו ג"כ זקן כי עליו הו"א שכיון שזקן הוא א"כ יאמר יצה"ר - בא וניח לנפשו והלא כה חלש הוא וגם כוחותיו בל עמו ועל משענתו יתהלך ובקושי רב ישרך רגליו וכי היאך יפעל אצלו שיעשה דבר מה הרי אין לו כח ע"כ בא לומר לא! היצה"ר אינו עוזבו על אף שהוא זקן ליצה"ר יש מה הוא מכניס בכיסו והוא אינו מתפעל אפי' ממלך וגם את המלך ימשוך היצה"ר באפו וככלב תחת בית שחיו ולוקחו עמו לכל מקום אשר ילך והוא בעה"ב של כל המלכים של כל השלעכטע גויים, שלעכ"ס פאר אלע שלעכטע גויים און אלעס גוט'ס פאר אלע גוטע יידן, וזה הכוונה מלך.

לכן אמרו ג"כ זקן כי עליו הו"א שכיון שזקן הוא א"כ יאמר יצה"ר - בא וניח לנפשו והלא כה חלש הוא וגם כוחותיו בל עמו ועל משענתו יתהלך ובקושי רב ישרך רגליו וכי היאך יפעל אצלו שיעשה דבר מה הרי אין לו כח ע"כ בא לומר לא! היצה"ר אינו עוזבו על אף שהוא זקן ליצה"ר יש מה הוא מכניס בכיסו והוא אינו מתפעל אפי' ממלך וגם את המלך ימשוך היצה"ר באפו וככלב תחת בית שחיו ולוקחו עמו לכל מקום אשר ילך והוא בעה"ב של כל המלכים של כל השלעכטע גויים, שלעכ"ס פאר אלע שלעכטע גויים און אלעס גוט'ס פאר אלע גוטע יידן, וזה הכוונה מלך.

המשך בעמ' ב'

ודוח הן נסיונות כלליים והן נסיונות פרטיים. שזהו שממשיך ואומר שלא אחד בלבד עמד עלינו לכלותנו דהיינו שאין לנו רק עם יצה"ר אחד וגם אין לנו רק עם שליח אחד של היצה"ר, אלא יש לנו עם כ"כ הרבה שליחים של היצה"ר זה באופן כזה וזה באופן כזה, היצה"ר אינו מוותר על אף אחד. והוא מענה רח"ל את כאו"א לפי מדרגתו רח"ל.

וכשמדברים כבר ממילא ע"ז הענין ממילא אפשר ויש להרחיב ולהוסיף בזה הדעה ידוע דהיצה"ר נקרא מלך זקן וכסיל והיינו דיש לו שלושה שמות מלך, זקן, וכסיל, והעולם מקשיין מילא מלך זקן הרי רואים זאת שהוא מלך שהרי הוא מרמה רח"ל את כל העולם את כל השלעכטע גויים וממילא לכן לזה יקרא מלך, והנה מה שהוא נקרא זקן גם צריך להבין אבל אולי אפשר לומר קצת דהפשט הוא שהוא נראה גם כאיש מכובד עם מעמד יפה והוא נאה ומקובל אצל כל השלעכטע גויים מן הקצה אל הקצה מכל הצדדים רח"ל, והוא לוקח רחמנא ליצקל את כל העולם כל השלעכטע גויים והוא מטמטם ומסובב ראשם כ"א באופן אחר והוא איש מכובד אצל כל השלעכטע גויים רח"ל שהלא הם עושים רצונו וזהו שהוא נקרא זקן דהיינו נשוא פנים.

א"ל שזה עדיין צריך להבין למה הוא נקרא כסיל וכי כסיל הוא רח"ל והלא הוא מבלבל עולמות וכל היום מטמטם את כולנו מכל העולם, הלואת יקרא כסיל רח"ל ואיך מגיע לו השם כסיל.

וי"ל הענין בזה שדבר זה כבר מובא בכמה מקומות הדנה כסיל בא לרמז דבאמת היצה"ר הוא ערמומי מר כלענה רח"ל והנחש היה ערום מכל החיה והיינו דהנחש הקדמוני שזהו היצה"ר ה"ה ערמומי מר כלענה רח"ל. וא"כ למה באמת נקרא כסיל. ואפשר שנקרא כן כי להיפך דע"י

מזלא טבא וגדיא יאה

הנני להגיש ברכותינו, לקדם הוד נזר תפארתינו, המנורה הטהורה, פאר הדור והדרו

כ"ק מרן רבינו אדמו"ר הגה"ק שליט"א

לרגל שמחת הולדת הנכדה - הבת שתחי'

אצל חתנא דבי נשיאה המופלג בתויר"ש, אוצר כלי חמדה פרי עץ חיים

הרה"צ ר' אליעזר וזיליגער שליט"א - ראש מולל "באר מנחם" - ארה"ב

יה"ר מלפני אבינו שבשמים שייזמה רבינו לשאוב מלוא חופניים נחת, ויאריך ימים על ממלכתו מתוך השפעת שמחה ורוב טוב לכל קהל עדתו ברו"ג לאורך ימים ושנים

טובות מיט א פרייליכע כשר'ע פסח.

בקידיה אל מול פני הקודש - חסידי לעלוב בארץ ובחו"ל - המערכת

לעשות גם עם זקן.

ולכן אמרו חז"ל נמי כסיל – וה"ה שוטה שמיחסר ליה התיבה הראוי להתכבד דהיינו כמו דאמרי אינשי חסר לו שכל ואנשים בושים לעמוד לצדו מחמת שהרי הוא רוקד וקופץ ומשתטה וכ"א בוש יבוש להיות בסביבתו. א"כ הוא שגם היצה"ר לא ירצה להתחבר אליו ולכן לא יחטיאו כלל לזה אמרו גם כסיל לומר שלא כן הוא אלא היצה"ר אינו בוש לכופף קומתו אל הכסיל והוא נהי' גם שקרן ועניו בעת אשר יתחבר אל הכסיל, ובתוך כל מעשי השטות נדחף לו היצה"ר ומתיישב ומכריז אני כאן! והוא נהי' בעה"ב גם על הכסיל רח"ל והיצה"ר אינו עוזב אף אחד דהנה אפי' הכסיל ששום אדם אינו מדבב עימו ואף אין מתווכחין עימו וא"כ הו"א שאף היצה"ר אינו מתווכח עימו לזה קמ"ל דאף על הכסיל נהי' היצה"ר בעה"ב וגם אותו יסובב מן האף לכל מקום ואינו מניח לשום אדם בעולם והוא שולט על כל השלעכטע גויים רח"ל גם על מלך גם על זקן וגם על כסיל.

וזה יש להוסיף שלפי פירוש זה הנ"ל יתאים מאוד לפי מה שא"י ממרן הבעש"ט הק' זיע"א לפרש אמז"ל בגמ' שוחט משום מאי מחייב משום צובע ופירש"י שוחט בעלמא, ואמר מרן הבעש"ט הק' לפרש ששוחט בעלמא הוא יצה"ר שהוא מלאך המוות והוא חייב על זה משום שהוא צובע שמראה עבירה כאילו היא מצוה שזה יותר מלהסית לעבירה בפועל ועל זה הוא מחוייב ויתבטל לע"ל, וממילא לפי"י יש להוסיף על פירוש הנ"ל מלך זקן וכסיל, שלכל אחד מהם כשהוא בא להחטיאו הוא צובע את עצמו תחילה בצבע שלהם שכשהוא בא אל מלך הוא צובע א"ע כאילו גם הוא מלך וכשהוא בא אל זקן הוא צובע א"ע כאילו גם הוא זקן וכשהוא בא אל כסיל הוא צובע א"ע א"ע כאילו גם הוא כסיל ועיד"ו הוא מתחבר אליהם ומצליח רח"ל להחטיאם וכנ"ל.

ולזה יקרא מלך דאימתי שתהיה לו תועלת מכך שהוא מלך או יחי' מלך ומתי שתהי' לו תועלת מכך שהוא זקן הי' כזקן ואפילו לכסיל ידמה אם תהי' לו תועלת מכך, וכן יסבב בכל הענינים וישים עצמו אפילו לכסיל וכך נלחם היצה"ר בכל החזיות ועם כל הצבעים.

וזה הכונה שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותינו שהיצה"ר ושליחי היצה"ר הרבים עומדים עלינו לכלותינו רח"ל ולענות נפש להוריד את כל השלעכטע גויים מדרך הישר בנסינות קשים ומרים זה בכה זה בכה בכל דור ודור הן בהנסינות הכללים והן בהנסינות הפרטיים ע"י שהיצה"ר ושליחי מענים ואינם נותנים מנוחה הן בגשמיות והן ברוחניות.

וע"ז בא ואמר בעל ההגדה שאם האדם רוצה לעבוד את השי"ת ואינו נותן לעצמו שום רפיון או מתקיים בו והקב"ה מצילנו מידם וכמאחז"ל אם אין הקב"ה עוזרו אינו יסול לו, וכאמז"ל שה' אומר לנו פתחו לי פתח כחודו של מחט ואני אפתח לכם כפתחו של אולם, ועל זה מחוק אותו בעל ההגדה ואומר "והקב"ה מצילנו מידם", באמת היצה"ר אינו בעה"ב על כל העולם ואם רוצה האדם לעבוד את השם יתברך אזי היצה"ר אינו בעה"ב על אף אחד לא בכלל ולא בפרט ואם ישוב האדם בתשובה ויעבוד את השי"ת בהתמדה בתורה ויר"ש במידות טובות ובגמ"ח אזי זוכים לסייעתא דשמיא והקב"ה מצילנו מידם ומכל השליחים של היצה"ר וממילא זה חיזוק גדול ושמחה גדולה שהקב"ה לא יטוש את עמו ובכל צרותם בין בגשמיות ובין ברוחניות הקב"ה מצילנו מידם ולא יעזבונו ולא יטשנו בין בגשמיות ובפרט

שיחת קודש

המשך מעמ' א'

ברוחניות שאם האדם עושה תשובה ולוקח את עצמו ביתר שאת ובמשנה תוקף ורוצה להתעלות בעבודת השם מכאן ולהבא אזי הוא זוכה לסייעתא דשמיא וכל הבא ליטהר מסייעין אותו והרביש"ע מצילנו מידם.

ונהגה דבר זה צריך לדעת שכדי להצליח ברוחניות יש לילך בעקשנות רבה ודווקא בעקשנות צריכים לילך בדרך התורה יר"ש ומדות טובות ולהתחזק שמכאן והלאה לא אפול עוד חלילה ואעשה שטייגן, ואז אם אנו נעמוד איתנים און די הייליגע זוסע תוה"ק יר"ש וחסידות כי אז נקבל סייעתא דשמיא, וכל הבא ליטהר מסייעין אותו ותחילה פתחו לי פתח כחודו של מחט ואז הקב"ה מצילנו מידם פון די רוחניותדיגע צרות ומגשמייות דיגע צרות, וממילא אנו צריכים שיהיה לנו חיזוק, כי היצה"ר יש עליו שליט שהוא הבוכ"ע והוא בעצמו שפל ונבזה שקשור בשלשלאות של ברזל לרביש"ע ומה שהבוכ"ע מצוה עליו הוא יכול לעשות ולא יתר מכך, ולכן הקב"ה מצילנו מידם ולכן ממילא אם נתחזק כדבעי אז הי' יקשור את היצה"ר בעבותות ויצילנו מידו שלא יוכל לענותנו כי הרביש"ע הוא מושל בכל, משא"כ הוא היצה"ר שפל ונבזה ויכול לעשות רק מה שהרביש"ע נותן לו רשות ואם לאו אינו יכולת כלום לשלוט. ולכן העיקר לאחוז בתוה"ק ובעקשנות כנ"ל בחי' אחזתיו ולא ארפנו וממילא אם נאחז בה במילא והקב"ה מצילנו מידם.

ואכן באמת בענין העקשנות אי' מאמר מהגאון מוילנא זיע"א שאמר: "והעקשן יצליח", אלא שרק צריך לדעת מתי יש להשתמש עם כלי העקשנות, כי ברוחניות צריכים להיות עקשנים ומצליחים אבל בגשמיות העקשנות צ"ל באופן אחר דהיינו שבגשמיות יש להיות עקשן כדי להיות ותרן עם מידות טובות, ולהיות עקשן כדי לשבר את כולו להבוכ"ע, ולהיות נוח לשמים ולבריות, ולכן כל העקשנות יש להכניס רק לרוחניות, ואם עושה כך בדרך הנכונה שמכניס הכל ואף את הגשמיות כנ"ל בעקשנות של רוחניות כנ"ל אזי קען מען אסאך אסאך שטייגן הוא במילא נהיה ותרן ובעל מידות טובות גדול וסבלן גדול מפאת עקשנותו ברוחניות.

ונהגה אחד העצות לזה לזכות להיות עקשן גדול בעבודת השי"ת שעיד"ו זוכים שהקב"ה מצילנו מידם של יצה"ר ושליחי ר"ל הוא ע"י התדבקות לצדיקי אמת ע"י שרואים גודל עבודתם את השי"ת בסכנה גדולה. וכידוע מהה"ק מוהר"ן מברסלב שסיפר על עצמו ואמר שבעבודת השי"ת צריך להיות עקשן גדול וזה זוכים ע"י חיבור לצדיקים והתבוננות בגודל עבודתם את השי"ת בעקשנות רבה כנ"ל ובחי' מחובר לטהור טהור וכמש"כ פודה ה' נפש עבדיו ולא יאשמו כל החוסים בו ופירשו צדיקים היינו אלו שחוסים בצל עבדיו ית' שהם זוכים שהקב"ה מצילנו מידם של יצה"ר ושליחי כנ"ל, ולכן בפסח דייקא אומרים זה היא שעמדה לאבותינו ולנו ע"י שאנו מדבקים א"ע לאבותינו הק' ולצדיקי אמת.

מספרים שהסבא מרן רבינו מוהרדצ"ש מלעלוב זיע"א אמר בעת שאיבת מים שלנו להרה"צ ר' היושע העשיל הלטובסקי זצ"ל שהי' מחשובי זקני החסידים, ש-מ"ם שלנו זה אמונה, וכל הפסח הוא אמונה, והוא מתחיל במים שלנו, שהוא פעולה לפני אפיית המצות כי הוא ענין אמונה וכדאי' בחז"ל שאמר אחד התנאים לתלמידיו ובני עירו שכדי לאפות מצות צריכים להביא מים שלנו והם לא הבינו כ"כ מה הוא אומר להם וחשבו שהוא אומר על עצמו מים שלנו היינו מים שלו שרק הם כשרים לאפיית מצות, ולכן הם באמונתם התמימה באו אליו לאחמ"כ לבקשו שיתן להם מים שלו והלכו באמונת

חכמים פשוטה ולא שאלו למה דווקא מימיו כשרים ושלחם לא אלא קיבלו דבריו באמונה פשוטה והביאו בידם כדים מביתם הפרטי והלכו עמהם אליו שימלא להם מהמים שלו, שדבר זה מורה על אמונתם התמימה שהבינו שצריך להביא משלו דייקא עד שהסביר להם שהכוונה במים שלנו היינו להביא מים שלנו אייגענע וואסער אלא מים ש-לנו בלילה שלפנ"כ, ומה רואים אנו איך שהם חיו באמונה מלאה וקיבלו הטעות בחי' ישראל שאמרו אנו אין לנו אלא כדברי בן עמרם מה שהצדיקי אמת והאמוראים והתנאים אומרים זה קדוש בעיניהם כי כך רבם אמר ואין יותר קושיות למה מהבית או כדומה אלא עושים כציווי רבם..

ולכן זה הסיבה שסיפרו לנו חז"ל הק' זה המעשה מהטעות אפי' שלכאו' מה זה נפק"מ לנו שהיה כזה מעשה שהיה להם כזו טעות אלא חז"ל הק' סיפרו לנו זה כדי שנראה האמונת חכמים הפשוטה שלהם ונבין שע"י שחז"ל מספרים זה שאירע כן במים שלנו, מזה נבין ש-מ"ם שלנו וכל הפסח כנ"ל הוא ענין האמונה וכנ"ל מדברי ב"ק מרן אדמו"ר האי סבא קדישא זיע"א ובחי' אנו אין לנו אלא דברי בן עמרם משה רבינו ע"ה זיע"א שגם כך יאמינו לעולם כמו שהבטיחו השי"ת ודרז"ל וגם לרבות נביאים שאחרין שאמונת חכמים של בנ"י היא בכל דור ודור ודורשיו וחכמים שלו שבחי' משה רב"ה ואמונתו מתפשטים אף בהם שלכן הראה השי"ת למשה רב"ה דור ודורשיו.

ולכן משה רבינו מרומז על כל הצדיקי אמת כמין הבעש"ט הק' וכל הצדיקי אמת וכמובא בחז"ל משה שפיר קאמרת שכל צדיקי הדור נקראים בשם משה, ולכן פסח הוא זיאמינו בה' ובמשה עבדו שזה כתוב בקרי"ם אצל יציאת מצרים שפסח הוא כולו אמונה וגם כך יאמינו לעולם, והבוטח בה' חסד יסובבנו, וממילא אם זוכים לאמונה וביטחון גם זוכים ממילא לכל הברכות וכל הישועות, התוה"ק יר"ש ובאמת שהתוה"ק יר"ש וכל המצוות הכל תלוי ג"כ באמונה, כי כמה שהאמונה יותר איתנה התורה ומידות ויר"ש גם איתנים, כי אז יש יר"ש ופחד מהבוכ"ע שיודעים שהבוכ"ע רואה הכל בחשיכה כאורה את כל מה שסובב עם האדם וידוע הכל ורואה הכל, ואם יש אמונה ממילא מבינים כמה צריך להיות בחי' עבד לבוכ"ע כמש"כ עבדי הם ולא עבדים לעבדים ולא להשתעבד לעולם הזה כי בנים אתם לה"א, וממילא אנו וכ"א מישראל הוא כבן מלך שיש לו להתנהג במיוחד ולא כאחד העם, ירחם המרחם ישמור המרחם עלי ועכ"י, ולכן יש לכ"א להתנהג כמו שבן מלך צריך להתנהג מתוך שמחה וטוב לבב מרוב כל, וכל זה מכוח האמונה שיודעים כמה גדול הבוכ"ע ואין לנו מלך עוזר וסוכן אלא אתה והוא שליט על הכל, והאדם הוא כלום לעומת כל הבריאה והוא כתולעת, וכדי לשבר את האוזן לזה נתבונן על גדולת החמה והכוכבים, וכל הגלגלים גבוה גבוה שמלאך אחד הקטן ביותר והפשוט יכול להחריב את כל העולם כולו ברגע אחד, שלעכט"ס אויף אלע שלעכטע גויים, במילא איך בשר ודם קטן שהוא כלום עפר ואפר יכול להתמרד נגד הבוכ"ע ולהרים ראשו אליו ולהיות מלא בטענות אליו ולעבור את רצונו.

וזהו כלל גדול שכמה שמכיר בגדלות הבורא כך מכיר יותר בשפלות עצמו וכן להיפך, והרביש"ע כביכול המלך השליט בכל שכל המלאכים הנוראים והגדולים ביותר ציטערין [זוחלים ורועים] פאר איהם ועומדים בפחד לפני ה' ועכ"ז השי"ת כביכול מכניע עצמו לפני כל נברא מישראל והשרה שכיתו בתחתונים וכל שעשועיו הם הבני אדם מישראל, וחז"ו להסיח דעת מתורתו הק'; ונראה אז שהשמחה הגדולה שנתן לנו ה' מה שלא עשני גוי, ואז ונראה עין בעין בשוב ה' ציון וראו כל בשר יחדיו כי פיה דיבר. אכ"י.

מרגלא בפומיה דכ"ק מון רבינו אדמו"ר זיע"א ב' "באר מנחם", בעת שאיבת מים שלנו, לומר משמיה דהרה"ק ב' ישמח ישראל זי"ע, בענין מים שלנו, ולחייבת הקודש אמרנו להעתיקו, וזל"ק:

הנה מצינו בכמה גדולים ששמחו מאוד בלקיחת המים שלנו למצה יותר מכמה מצוות הגדולות מאוד כמו אתרוג סוכה וכדומה,

והענין הוא עפ"י מ"ש הרה"ק ב' ישמח משה מאוהעל בשם הרבי ר' העשיל זי"ע עה"כ (תהלים קל"ז) על נהרות בבל שם ישבנו גם בכינו בזכרנו את ציון, עפ"י המבואר (במד"ר בראשית בשם

ניצוצי אש

מכ"ק מון אדמו"ר הקוה"ט זיע"א

ממקור החיים, והקב"ה ניהם אותם שיתקרבו ע"י ניסוך המים. וזה הוא רק בזמן בית המקדש קיים, ובעונותינו הרבים שנחרב בית מקדשנו חזרה בכייתם למקומה, וז"ש על נהרות בבל שם ישבנו וראינו בכיית המים על ריחוקם אחר שתנחומתם עלתה בתוהו, גם בכינו כי נשאנו ק"ו בעצמינו איך יש לנו לבכות שנתרחקנו מבית חיינו, וז"ש גם בכינו היינו

בכיית המים ובכייתנו.

והנה אחר חורבן ביהמ"ק לא נשאר לנו שום מצוה התלויה באכילה כי אם אכילת מצוה, והאכילה הזאת א"א בלי מים,

וממילא המים ששים ושמוחים בשמחה נפלאה שזכו להעשות נטפלים להמצוה הזאת ושיתקרבו להקב"ה, וצדיקים זכי הרואים בעינים פקוחות שמחת המים שמתקרבים להקב"ה, מזה תגדל שמחתם ביתר שאת אשר זכו למצוה יקרה הזאת אכילת מצוה מיכלא דמהימנותא, ושע"י המצוה נזכה לתשובה שלימה וכו'.

תיאור עבודת הקודש אצל מון אדמו"ר הקוה"ט זיע"א

ביום ששאב "מים שלנו" היתה ניכרת על פניו תכונה מיוחדת, חרדה עמוקה אפפה את פניו הקדושים, ואם בכל יום לא הרבה באכילה, הנה ביום הזה הקפיד ביתר שאת שלא יבוא פירור חמץ אל פיו, אחר הצהריים לבש בגדים מיוחדים ונקיים והוא יוקד בתוכם כפחד איום שלא ניתן לתאר.

באימה ורתת היו ממותינים ליד הבור ודקה אחרי ששקעה החמה היו מתחילים לשאוב, הוא עצמו היה עוסק בכך בהתלהבות ובכל כוחותיו עד שכמעט כרע ונפל ארצה מרוב זמאץ, שוב ראו העומדים לידו איך הוא מתמזג כולו בתוך המצוה ובכל רמ"ח איבריו פעל לעשות רצון השי"ת.

איה העט שתוכל לתאר את הפחד שאפפה את כל ישותו בעת אפיית המצות, הוא עצמו פיקח על כל הנעשה, על כל תנועה ותנועה של המותעסקים במלאכת האפיה, ומה נהדר היה לראות המחזה בשעה בעלית אז.

אחר שנתן מים בעיסה כששפתיו מלחשות "לשם מצת מצוה", נעשתה כל העבודה, את חבילות המצות עטף ולא נתן לאף אחד ליגש ורק הוא התעסק בנשיאת ארגזי המצות וכן הלך עם זה עד המזכובית שבה נסע לביתו.

ליל י"ד הגיע ורבינו הק' מברך על ביעור חמץ כשכל גופו רועד, ותיכף ומיד גוחן ארצה לבדוק בכל החורין והסדקין. הוא מתכופף ומשחיל עצמו מתחת לארונות והמיטות כמו עלם צעיר, הנר בידו והוא בודק ובודק.

[עוד יש הרבה מה להאריך וזה רק כטיפה מן הים וגם לעולם לא נוכל לתאר כי קשה מאוד לתאר זאת, אך אע"פ כן גיסינו קצת לתאר, ובענין ליל הסדר מפאת קוצר היריעה לא נרחיב ועוד חזון למועד].

תורת אמת פנינים לפרשת צו

צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העולה היא העולה וגו' (ו, ב) ברש"י, אין צו אלא לשון זיווה מיד ולדורות, אמר ר' שמעון ביותר צריך הכתוב לזרז, במקום שיש בו חסרון כ"ס. והדברים טעונים ביאור.

ונראה לבאר לפי מה דאיתא בגמרא (מנחות ק, א) אמר ריש לקיש, מאי דכתיב (להלן ו, ז) "זאת התורה לעולה למנחה ולחטאת ולאשם", כל העוסק בתורה כאילו הקריב עולה מנחה חטאת ואשם. והנה גם בזמן שביהמ"ק היה קיים, והיה עני מרהו כ"כ עד שאין באפשרותו להביא אפילו עשירית האפה, הלא בוודאי אף הוא היה מתכפר בלימוד תורת עולה, וכמו שאמר דוד המע"ה (תהלים קיט, צב) "לולי תורתך שיעשועי אז אבדתי בעיני".

וזהו שאמר הכתוב כאן "צו את אהרן וגו' לאמר", ומה יאמר, ד"אזאת תורת העולה היא העולה", והעוסק בתורת העולה מעלה עליו הכתוב כאילו "היא העולה" ממש. ועל כך הוסיף רש"י "מיד ולדורות", שסוגלת ללימוד זו כוחה יפה גם בזמן שביהמ"ק קיים וגם לידורות. ושמה תאמר, תנח לדורות, אבל בזמן שביהמ"ק קיים לימד ייתכן דסגי בכך, ע"ז סיים ופירש "ביותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש בו חסרון כ"ס", שאינו יכול להביא אפילו עשירית האפה. (עיר הדח)

ומורק ושטף במים (ו, ה) כשבאים פון מארק (שם מושאל וזמה לשוק) צריכים לטהרת מים. להטהר. (הה"ק רבי מאיר מפרימישלאן זי"ע)

והנפש אשר תאכל בשר וטומאתו עליו (ו, ט) הלשון תמוה דהו"ל וטומאתו בו או נפש כי תטמא מה זה עליו, והלם לי בחלום אשר נפש ישראל אין שייך בו טומאה בעצם כמו בשר שנטמא, רק בנפש ישראל הטומאה עליו מרחפת אבל בו בעצמו טהור, וזה הלשון עליו היינו עליו ולא בעצמותו, ע"כ דברי החלום. (ארי במסותרים)

יעש משה כאשר צוה אותו ה' ותקהל העדה וגו' (ו, טד) כי כשהצדיק עושה רצון השי"ת מתעורר לבם של ישראל להתקרב אליו וללמוד מדרכיו. (אמת ואמונה, הרח"ק מאקאץ)

ויתן עליו את הכתנות ויהגור אותו באבנט וילבש אותו את המעיל וגו' ויאפור לו בו (ו, טז) נרשם שם כי הוא חצי התורה בפסוקים ואפשר לפרש בדרך צחות כי בכתוב זה המדבר מעניני הלבושים והבגדים, נרמז כי הוא חצי התורה, היינו שחלק גדול משמירת התורה תלוי בענין הלבוש. (מטה אהרן - פינסק קרלין)

ואשר ייה מודמה על הבגד אשר ייה עליה תכבס במקום קדוש. וכלי חרש אשר תבושל בו יישבר ואם בכלי חרשות בושלה ומורק ושטף במים (ו, כ-כא) תמוה, למה בכיבוס הבגד נאמר שצריך להיות "במקום קדוש" וזאת משום שנבלע בו הדם, ואילו בכלים לא נאמר שהיה השבירה והמריקה במקום קדוש דוקא אף כי באמת הדין כן.

ונראה הנהגה ביאר הרמב"ן כאן, שהחמיר הכתוב בדם הנבלע בבגד לעשותו כאשר היה קודם היה כדי שלא יצא חוץ לקלעים, וכבר נתבאר באור שמח (בית הבחירה פ"ו) כמה שאמרו (ויחם ט) שלשכות הבניויות במקום חול ויש להם פתח פתוח לקודש, דרשאים לאכול שם קדשי קדשים שנאמר (לעיל פסוק ט) "בחצר אהל מועד יאכלוה" דאף אלו הם כחצר, מ"מ לענין דם ההויה אם יצא מקודש ללשכות אלו הדם נפסל משום "יוצא". ולפ"ז כיון שהכיבוס צריך להיות במקום האוי קודם ההויה, לכן בהכרח שיהיה בתוך חלל העורה מקום ששוחטין בו הקדשים, ולא תוך לשכות הבניויות בחול. ולכן כתיב "תכבס במקום קדוש" דהיינו דוקא שם ולאופקי לשכות הנ"ל שאסור לכבס שם דנפסל משום יוצא חוץ לקלעים.

ואולם, כלים של חרס ונחושת שבישלו בתוכם בשר הקדוש, צריך שתהיה שבירתו וטהרתם במקום שראויין לאכול, וכיון שראויין ליהאכל בלשכות הללו גם מריקתו יוכלה ליעשות שם, ולכן לא כתיב התם "במקום קדוש", כי יכולים שפיר לטהרם גם בחצר אהל מועד. (משך הכמה)

תורת אמת פנינים להג הפסח

ענין סימני ליל הסדר על ענין סידור קערת ליל הסדר והסימנים אמר הה"ק בעל נתיבות שלום מסלונים בדרך משל: לאדם שנכנס לתא הטייס רואה לפניו להצנים וידיות מתנוחכמות שאיננו יודע את פשרם כלל, ברור לו כייש צורך בכל אלו, אך נעלמת ממנו הידיעה מה תפקיד ומה מטרת כל אחד מהם. אמנם הטייס המנוסה מבין יודע מהי מטרת כל אחת מהידידות.

עם זאת גם לאדם הפשוט ברור כי כל אותם הלהצנים והידידות גורמים לו למטוס לנסוק כלפי מעלה מעלה וממריאים לפסגות רוחניות גבוהות ביותר. (נתיבות אבות - זמן הירחוני)

שפוך חמתך אל הגויים אשר לא ידעוך ועל ממלכות אשר בשמך לא קראו. (הגדה של פסח) הנה ישראל קדושים נתנסו במשך ימות עולם מאז היתה יהודה לגוי בגזירות קשות גולה אחר גולה וסודרה, בצירוף אחר צירוף, ועם כל זה עמדו בהם בגבורה עילאית ולא זזו זיו כל שהוא מאמונת אומן וכמאמר הכתוב (תהלים מד, ו) ואיך) כל זאת באתנו ולא שכחנו ולא שקרנו בבריתך וגו' אך רש"י! "שפוך חמתך, שפוך אך מעט מזעיר שפיכה קלה מחמתך על הגויים, ואז אז תראה אשר תיכף ומיד לא ידעוך ותיכף יפנו לך עורף ויבעטו (ועיי' ע"ז ג) וכמאמר הכתוב (ישעיה ת, כא) והיה כי ירעב והתקצב וקלל במלכו ובאלוהיו ופנה למעלה. (כ"ק השפע חיים אדמו"ר מצאנו צדוק"ל)

ליל הפסח מסוגל לחינוך הבנים ענין שעושים שינויים הרבה בליל זה מה נשתנה כתבו והיה כי ישאלך בנך מחר לאמר מה זאת טעם למה אנו עושים הרבה שינויים לעשות היכרא לתנוקות כדי שיראו התנוקות וישאלו (דבאי בפסחים דף קד: וקטו.)

יש לומר משום דכתיב בקרא כמה פעמים והיה כי ישאלך לכן אנו מקפידים שיהא דווקא דרך שאלה ותשובה דכתיב והיה כי ישאלך כי ואמרת וכו' אך הקרא גופא טעמא בעי למה הקפיד שיהא דרך שאלה ותשובה דווקא. ויש לומר כי ידוע שליל הפסח הוא מסוגל לנטוע בלב הבן אמונה הטהורה וקבלה התורה הקדושה ויסוד לזה היא יציאת מצרים והנה דבר שאדם חושק ומתאוה לידע טעמו אז הענין והטעם נכנס וקיים וחרות על לוח לבו יותר משמועת שאר ספורי מעשיות, לכן אנו עושים פעולות שיתמיה הבן וישאל והוא חושק ותואב לידע התשובה והוא חרות על לוח לבו לעולם לטוב לו כל הימים. (תורת משה להגה"ק החתם סופר)

קדש ורחץ ביאור את סימני ליל הסדר קדש ורחץ אם חפץ אתה להתקדש ולרחוץ את עצמך ולו בכעט מהעונות ומהחטאים, העצה לכך היא כרפס צירוף תיבות כרפס בר רומז למטה מוצעת פס רומז לפת לחץ יחץ תחלק את מאכליך ומיטתך לשניים, חצי לך ואת החצי השני תן לעני, וכיצד עליך לעשות זאת, מגיד בהיכנס העני לביתך, אמור לו מיד, רחצה טול ידיך לסעודה. (אמרי חיים בשם הה"ק רבי מאיר מפרימישלאן זי"ע)

ושאינו יודע לשאול ושאינו מי שמוחזק את עצמו שאינו כלום, יודע לשאול הוא זה שיכול לשאול ולבקש את פתח לו. אתה השי"ת תפתח לו שערי רחמים (הה"ק רבי אברהם יעקב מסאדיגורא)

דברי תורה

המשך מעמ' א'

מיר"ש, וא"כ יר"ש היא דבר שרכש ע"י עצמו ולא ביד שמים, ודבר שרכש ע"י עצמו נקנה לו ושליו וברשותו הוא וזה לא לוקחים ממנו, וכן לענינינו האמונה שע"י זכירת יצ"מ רכשו בני ישראל בזכות מעשיהם הטובים בקיום ב' המצוות, ולכן זכירת יצ"מ יהיה שייך גם לימות המשיח לעבוד את הבור"ה ע"פ אמונה ע"י זכירת יצ"מ של ימות המשיח.

ובדרך זו אולי אפשר להסביר דברי האו"ח הק' (בראשית כא, א) עה"פ וה' פקד וגו' כאשר אמר, וז"ל, פי' לא לצד שהתפלל על אבימלך ומטעם כל המתפלל על חברו וכו' וזולת זה לא היה נפקד וזה ימעיט ח"ו ההבטחה האמורה בתחלת הפרשה אלא כאשר אמר, עוד לעולם כי תפלתו על אבימלך הוא דבר המעמיד לפקידת שרה, והבטחתו יתברך היתה שיתן לו בן והזמין לו ד' מצוה שסגולתה שיפקד ובוהו נתקיימה הבטחתו, והוא אומר כאשר אמר, פירושו ולצד האמירה שאמר ד' הוא שנודמן לו הדבר ונפקדה, כי כשירצה ד' להיטיב יזמין המצוה שסגולתה היא הטובה המבוקשת, עכ"ל.

וי"ל הטעם שהקב"ה מזמין מצוה לאדם שע"כ תתקיים הבטחתו, ובודאי שיש בידו של הבור"ה לקיים הבטחתו מבלי שום אמצעי והוא אמר וזמין ישיבנה, אלא רצון השי"ת שתתקיים ההבטחה ע"י מצוה, מכיון שההבטחה המתקיימת ע"י עשיית מצוה של האדם ע"י יש להבטחה משנה תוקף וכפליים לתושיה ויש לזה קיום לצד מכיון שבאה לו הישועה ע"י יגיעה ועבודה. (שבת הגדול תשע"ב)

מבאר האמונה

המשך מעמ' ה'

גחלת אש

המדרש בריש פרשת מצורע, דורש על הכתוב מוות וחיים ביד לשון. "בר סירא אמר הייתה לפניו גחלת ונפח בה וביערה רקק בה". יש גחלת, אם מנפחים אותה נהיה אש, אם יורקים בה, היא נכבית. עם הלשון אפשר להציג אש ולכבותה. דורש השפת אמת ומבאר, כי הניפוח מגיע מתוכי האדם. "ויפח באפיו נשמת חיים". הנשימה זה החיים של האדם. והוא איך יודעים אם אדם חי או מת, אם הוא נושם. הנשימה זה החיים. אם אדם מנפח לתוך הגחלת, מנשים בברען ובהתלהבות הרי זה אות חיים, אבל אם הוא רק יורק, חוק זה דבר חיזוני, כיבה אותה. האדם צריך כסדר לחיות עם ברען, עם התחדשות, זה סימן ואות שהוא חי. כי רק אדם חי מתחדש כסדר, ורק אדם מתחדש הוא אדם חי.

ריבונו של עולם, למה נגרע

הרה"ק רבי יחזקאל משינאווא ז"ע היה אומר. בפרשה של פסח שני נאמר "עמדו ואשמעה מה יצוה ה' לכם". וכי מהיכן ידע משה רבנו כי השי"י ידבר עמו? רק אם עומדים יהודים מודים ומתוודים, "אנחנו טמאים לנפש אדם" יודעים את מצבם המר, ועם כל זאת, זועקים מנהמת לבם: "למה נגרע", בוודאי שהשי"י יצוה מה לומר להם. עמדו ואשמעה מה יצוה ה'.

גם בדור אפל ושפל זה. אם עומד יהודי מודע למצבו הקיים, כאוב על ניסיונותיו ומבכה עליהם וצועק: "ריבונו של עולם, למה נגרע? אני רוצה להיות טוב", אז בוודאי שיהיה לו סיעתא דשמיא והקב"ה עוזרו להיות טוב ולהשיג הכול.

צריך יראת שמים עם תפילת הלב

החת"ם סופר היה מפרש דברי הכתוב "מי ייתן ויהיה לבכם זה להם ליראה אותי". אין כתיב כאן מי ייתן ויראו אותי, אלא מי ייתן ויהיה לבכם, וכל כך למה? כי יראת שמים ללא תפילת הלב מקודם אין שייך. רק אצל אבותינו אברהם יצחק ויעקב זכו ליראת שמים קודם לתיקון התפילה, אבל אנחנו צריכים להתפלל ליראת שמים. זו המונה בדברי הכתוב "מי ייתן ויהיה לבכם", שהלב ישאף ויתפלל ויבקש ליראת שמים.

ומבאר בכך דברי חז"ל "הכול בידי שמים חוץ מיראת שמים", מה הכוונה? שהתפילה לזכות ליראת שמים אין זה בידי שמים והוא נמצא אצל כל אחד ואחד. (מגן באר האמונה')

הסמוכים על שולחן עצמם שכאילו בכוחם ובזכותם זכו שיגאלו ממצרים, ובשבת הגדול ב' ניסן שנצטוו לקחת השנה לקרבן פסח כדי שיהיה בידם זכות המצוה ביום הזה נחשבו לגדולים הסמוכים על שולחן עצמם, ולכן נקרא השבת הזה שבת הגדול על שם בחינת הגדלות שנתעטרו בני ישראל ביום הזה.

ובזה י"ל עוד הא דהקשו על הטור שכתב (פי' תל) שבת שלפני הפסח קורין אותו שבת הגדול, והטעם לפי שנעשה בו נס גדול, שפסח מצרים מקחו בעשור כדכתיב בעשור לחודש הזה ויקחו להם שנה לבית אבות שנה לבית, ופסח שיצאו ישראל ממצרים היה ביום ה' כדאיתא בסדר עולם, ונמצא ש' בחדש היה שבת, ולקחו להם כל אחד שנה לפסחו וקשר אותו בכרע"י מטתו, ושאלום המצריים למה זה לכם, והשיבו לשחטו לשם פסח במצות השם עלינו, והיו שנייהם קהות על ששוחטין את אלהיהן ולא היו רשאים לומר להם דבר, ועל שם אותו הנס קורין אותו שבת הגדול, עכ"ל. וכבר הקשו ע"ז אמאי יחסו הנס אל השבת ולא אל יום העשירי, ומה שייכות הנס הגדול אל השבת דייקא, ע"י"ש בפרישה וב"ח.

וה"ל בעוה"י"ת הדנה כתב הטור (הלכות שבת סי' רעא) לפרש מה שאומרים בקידוש של ליל שבת, וז"ל, זכר ליציאת מצרים, אפשר לומר שהשבת תחלה למקראי קדש שהם זכר ליציאת מצרים, והרמב"ם כתב שהשבת עצמו זכר ליצ"מ כי בעבור היות יצ"מ מורה על אלו-ק קדמון, מחדש חפץ ויכול, על כן כתוב בדברות שניות וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים וגו' ע"כ צו"ח ד' אלוקיד לעשות וגו' שאם יעלה על לבך ספק על השבת שמורה על החדוש ועל החפץ ועל היכולת תזכור מה ראו עיניך ביצ"מ, שהוא לך לראיה ולזכור, והנה השבת זכר ליצ"מ, ויצ"מ זכר לשבת, כי יזכרו בו ויאמרו כי השם מחדש בכל זמן אותות ומופתים ועושה הכל ברצונו כי הוא אשר ברא את הכל במעשה בראשית, עכ"ל.

ואולי י"ל בביאור הדברים כי מבואר בספק"ק כלל גדול בעבודת ד' כי כל דבר שבא לו לאדם בלי עבודה ויגיעה אין לדבר הזה קיום ומעמד, וכפי האמור בשם הרה"ק מוורקא זיע"א על הא דאיתא ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל במראה, אעפ"כ השפחה נשארה שפחה על כל משמעותה ולא התעלתה במדרגה ע"י המחזה הגדול שראתה, והטעם כיון שלא באה למחזה ולהשגה הגדולה הזאת ע"י עבודה עצמית אלא מן השמים האירו עליה השגה וכוהינה לפי שעה וכשנסתלק ההשגה חזרה למקומה הישנה, ע"כ.

והנה האמונה בכוכ"ע על החפץ ועל היכולת אפשר להגיע לזה על ע"י שני אופנים, על ידי השבת ועל ידי זכרון יצ"מ כמ"ש בטור מהרמב"ם, והחילוק ביניהם היא שהאמונה ע"י השבת, האמונה היא בדבר שאין בה עבודה של האדם שאתה לאדם חלק בהתגלות אור קדושת השבת והיא מתנה טובה מהקב"ה לבני, כדאיתא (שבת י:) א"ל הקב"ה למשה מתנה טובה יש לי בבית גזי ושבת שמה, משא"כ האמונה ע"י יצ"מ היא אמונה ע"י דבר שהיה בוה עבודה ויגיעה של האדם, וכמ"ש שצונו הקב"ה על ב' מצוות דם פסח ודם מילה כדי שיהיה בידנו מעשים טובים וזכיות וע"י נגאלו ממצרים, א"כ האמונה הזאת של יצ"מ באה לנו ע"י עבודתנו ויגיעתנו, ואמונה כזאת שבאה ע"י עבודה יש לה קיום ומעמד וכמ"ש, ולכן על האמונה ע"י השבת כתב הטור "שאם יעלה על לבך ספק על השבת" שכיון שהאמונה בזה היא שלא ע"י עבודת האדם אלא אמונה ע"י מתנה והארה מהשמים, ובאופן כזה אפשר שיעלה על לב ספקות, ואז "תזכור מה ראו עיניך ביצ"מ שהוא לך לראיה ולזכור" שע"י זכירת יצ"מ תגיע לידי אמונה ללא שום ספק כי האמונה הזאת באה לך ע"י עבודה ויגיעה, ויגעת ומצאת תאמין.

אומרים בשם בני הריזני'ער, כי כשם שמשנכנס אדר מרבין בשמחה, כך משנכנס ניסן מרבין באמונה. "היום אתם יוצאים בחודש האביב". ברשי"ה הקדוש מביא מחז"ל: "וכי לא היינו יודעין באיזה חודש יצאו, אלא כך אמר להם, ראו חסד שגמלכם שחוציא אתכם בחודש שהוא אשר לצאת, לא חמה ולא צינה ולא גשמים". לאחר קושי השעבוד של מאתיים ועשר שנים, זה מה שחשוב, לזכור שהיה מזג אוויר נוח בשעת היציאה? כמו שגשאל יהודי שברח בעור שיניו מהרכבת הנוסעת לאושוויץ, מה היה מזג האוויר אז? זה מה שיהודי זוכר בשעות שכולו? אתמה!

אומרת התורה: "היום אתם יוצאים בחודש האביב", אצל השי"י אין שום דבר לחינם ובמקרה, הכול במידה במשקל ובמשורה. כל המאיתיים ועשר שנה היו מסונים בגזירתו יתברך, ואף הגאולה ורגעיה היו באשערת.

למה הדבר דומה, לאדם שיש לו נושה החייב לו שני מיליון דולר ושלושים סנט, האם ירוץ אחריו ויזכיר לו את השלושים סנט, והרי זה חובט וטלולא לעומת השני מיליון דולר. אבל השי"י אינו כן. לא חמה ולא צינה ולא גשמים. הכול מחושב ומחושבן עד הפרט האחרון.

ערכי פסחים ימים קדושים

איתא בחידושי הרי"ם על מאח"ל (ויק"ר ל, ז) ו"לפחותם לכם ביום הראשון - ראשון לחשבון עונות", שבים הכיפורים נמחלים כל העונות, וכן יז"כ לסוכות לא מחשבים את העונות, מפני שטרודים במצוות סוכה, אם כן, בימים אלו טרם ליל הסדר, הרי זה קל וחומר שאין חשבון עונות, שאנו עסוקים עתה רק לבער את החמץ, ובודאי שאין חשבון עונות, ואידי דטרדי למיפלט, מיבלא לא בלע, כדאיאת בספרי החסידות, שבעוד שפסוקים לבער החמץ, הוא יצר הרע, בוודאי שלא ניפול ברשתו ונבלע פיתיונותיו.

אמנם, עדיין חוב הוא על האדם "לבדוק בחורין ובסדקין", כידוע מהאלישי' הקדוש, שחורין וסדקין היינו במעמקי הנפש. אך אדם הרי נחשב לנוגע כלפי עצמו, ואינו רואה את כל חסרונותיו, כדאיאת "אין אדם רואה נגעו עצמו". על כן יבדוק "עד היכן שידו מגעת", כמאמר המשנה.

ואפשר להוסיף, דאיאת בהרבה מהספה"ק, שבפורים יש את העניין ש"כ"ל הפושט יד ונתנן לו" אף ברחוניות. א"כ עתה לאחר שעברנו את חג הפורים, בוודאי קיבל כל אחד יד גדולה, שראויה לחפש בה בחורין ובסדקין, וכפי שמסתיימת המשנה, "השאיר מבטלו בלבו", ופירש הבית אחר ז"ע שמבטלו בליבו היינו "מיט א שטיק הארץ" (בתוככי לבו).

צרוך כסף במדבר

הרה"ק ר' לייזשע מבעלזא זי"ע נתקשה פעם בדבר, וכדי ליישב קושיה זו, התיישב בנו הרה"ק מהרי"ד זי"ע בין מנחה למעריב, וסיפר לציבור שנקהל סביבו מעשה, ובסיימו לספר צחקו השומעים, ורק בנו הרה"ק מהר"א זי"ע, כשישמע את דברי אביו, אחוזתו רעדה והסביר את כוונת דברי אביו הק':

הסבא מהר"י הקשה על דברי המשנה בריש מסכת פסחים, "אור לארבעה עשר בודקין את החמץ לאחר הנר", הרי אין בודקין את החמץ, אלא בודקין את הבית אם הוא נקי מחמץ, ומה הפירוש בלשון המשנה.

על כך סיפר בנו מהרי"ד, על דרך משל לשני סוחרים שהלכו יחד ליריד. הצליח ה' דרכם והרוויחו סכום נאה, והחליטו שמכיוון שאין השעה דוחקת להם לשוב לביתם, יצעדו רגלי, לאחר צעידה ממושכת התעייפו והחליטו לסוד לשדה בשולי הדרך לפוש קמעה. חשבו היכן יניחו את כספם ובדקו אם אין אנשים בסביבה, ואכן ראו שיש שם רק פרות רועות, על כן תלו את הכסף על ענף עץ והתיישבו תחתיו לנום את

מבאר האמונה

משיחתו של מורנו הגה"צ המשפיע רבי אלימלך בידרמן שליט"א בן כ"ק מרז אדמו"ר הקוה"ט זיע"א לחג הפסח

תנומתם. המשיך מהרי"ד ואמר, שאמנם לא הבינו שפרות אינן מסתובבות סתם כך, בלא אי מי שישגיח עליהן, והיבן להיות שיש רועה עמם. אכן היה שם רועה שראה היכן הניחו את הכסף, הלך ונטל את צרוך הכסף מהעץ וחשב מה יעשה עם הכסף, שאם יקח את הפרות יחד עם הכסף וילך, הרי הפרות מרעישות בהילוכן, וע"י כך חשש שיתגלה, וגם לא יכול היה להותיר את הפרות לבדן, שהיה שכיר אצל בעל הפרות, עד שעלה בדעתו עצה, וכך עשה.

לקח את צרוך הכסף, רוקן את כל הכסף לכיסו ואת השק עצמו מילא בגללים של פרות, כך תלה את השק על אותו ענף שממנו לקחו וחזר למקום ששכב קודם לכן. בלבו סבר שכפי שמקודם לא הבחינו בנוכחותו, כך גם עתה לא יראו אותו.

כשהתעוררו הסוחרים מתרדמתם ראו שהצרוך אכן קשור במקומו, אך לפתע גילו שוד ושבר, כי השק היה מלא גללים והעלה צחנה. שוחחו הסוחרים ביניהם, מי עשה דבר זה, הרי יש כאן רק פרות, וכי הפרות יכולות לטפס לגובה הענף, וכי יכולות הן לפתוח את קשר הצרוך, והאם צריכות כלל כסף. נמנו וגמרו לילך לדון דין תורה עם הפרות אצל הרב...

לא להישאר בקושיא

הקהל שהיה סביב מהרי"ד נצטחק למשמע הדברים, אך בנו, הרה"ק רבי אהרון זי"ע, התחלחל והסביר את כוונת דברי אביו הקדוש: אותם שני סוחרים כסילים היו, כי מדוע נשארו בקושייתם, ואיך זה לא הבינו את התירוץ המתבקש. כשהקשו אך יכולה פרה לטפס לגובה הענף, מדוע נשארו בקושייתם ולא הבינו את התירוץ שיש כאן משהו בר דעת ובעבור סכלותם זו, הפסידו את כספם, שהרי לו חכמה להם, יבינו שמוכרח שיש מי שאחראי למעשה, עליהם לחפש מי עומד תחת המעשה.

הנמשל הוא, שצרוך הכסף הוא לב האדם, שיווד לעולם ולבו מיועד למלא בו אבנים טובות ומרגליות, שהם תורה, יראת שמים ומעשים טובים, אבל אדם מסתובב כאן בעולם ולפתע תופסו תנומה בעיניים פקוחות, בחינת "אתה ישן לו והוא ער לך", ששוקע בעולם הטבע וההעלם, ואז בא היצר ומכניס ללבו גללים, רח"ל. על כן, כשמגיע זמן מה גבוה של ערב פסח, צריך אדם להתעורר, לקרוא לא עצמו ולהתבונן היכן אוחז הוא בעולמו. אך במקום זה, הוא אומר:

"אלך לרב עם הפרות". שוטה שבעולם, מה הינך מסתכל על הדבר מבחוץ, הסתכל על שורש הדבר, מהיכן הוא נובע. על כן אמרין "בודקין את החמץ" דייקא, ולא את הבית. הלך אחר השורש, מה לך עומד בקושיה, תעקור השורש ותדע רק טוב.

צרוך הכסף הוא לב האדם, שיווד לעולם ולבו מיועד למלא בו אבנים טובות ומרגליות, שהם תורה, יראת שמים ומעשים טובים

שמחה בכל העולמות

המעייין בראשונים כמלאכים רואה כי כל העניין של סיפור יציאת מצרים, כדי לספר נפלאות ה'. אלו דברי הרמב"ן הנודעים (שמות יג, טז): "ומן הניסים הגדולים המפורסמים, אדם מודה בנסים הנסתרים שהם יסוד התורה כולה, שאין לאדם חלק בתורת משה רבנו עד שנאמן בכל דבריו ומקרינו שכולם נסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם".

הרה"ק ה'בית אהרן' מקארלין היה מצווה שהאברכים ישנו בכל יום שורות אלו של הרמב"ן.

הרה"ק רבי לוי יצחק, בעל הקדושת לוי, כותב, כי כשאדם עסוק בזה וחי בזה שהכול מבורא כל עולמים, אוי כשמגיע לליל הסדר "כמה יתלהב לב אדם בקרבו שלא ייפרד מדביקות ה' אפילו רגע אחד שבעבודה לה' גורם שמחה בכל העולמות".

הגה"ק החפץ חיים אמר פעם, שהיו שני עמי הארצות וקראו בתהלים. הראשון קרא "שומר ה' את כל אוהביו ואת כל הרשעים". למה השי"י שומר את הרשעים? תמה הבור. רעהו בא וקרא אחריו "את כל אוהביו ואת כל הרשעים ישמיד". למה ישמיד השי"י את אוהביו? אומר החפץ חיים, ככה נראית התמונה כשאדם לא מסתכל מתחילה ועד סוף. אתה לא מבין את הנקודה כאן ואת הבעיה שם. צריך לראות את התמונה מכל הצדדים.

ישנו מוראדיגע חז"ל (בר"ר פד, ט), "ויקרא יעקב שמלותיו, רבי פינחס בשם רבי הושעיא אמר, שבטים גרמו לאביהם לקרוע, והיכן נפרע להם, במצרים, שנאמר ויקרעו שמלותם וגו'... מנשה גרם לשבטים לקרוע לפיכך נתקרעה נחלתו, חציה בארץ הירדן וחציה בארץ כנען". הם גרמו לאביהם לקרוע בגדיו ולאחר כ"ב שנה קרעו בעצמם. מנשה גרם להם לקרוע, לכן לאחר מאתיים וחמישים שנה, נתקרעה נחלתו. געוואלדיג. כשמבטיים על כל התמונה, הכול נראה אחרת.

ה' אור לי

אי בגמ' (ברכות ז, ב) "מיום שברא הקדוש ברוך הוא את עולמו לא היה אדם שהודה להקב"ה עד שבאתה לאה והודתו, שנאמר הפעם אודה את ה'". ולכאורה קשה מאוד, וכי בתפילות שתיקנו האבות הקדושים לא הייתה הודאה? רק הודאה משמעותה, שהייתה לי טענה כלפי הוולת, ואני מודה ומכיר כי הצדק עמו. לאה טענה "כי שנואה אנוכי". היא לא הבעה, למה הולך לי כ"כ קשה. והיא זכתה, דווקא בזכות היותה שנואה, שהיא קיבלה יותר מכולם, "וירא ה' כי שנואה לאה", אז נתגלה למפרע שזה היה טוב עבורה. לאה הייתה הראשונה שהודתה בהכרה שהכול לטובה.

ומתי באים להכרה ולידיעה בה? כשהכול מואר, נהיר וברור. כי התכלית של ימים אלו להאיר את האמונה.

אי בבני יששכר, כי אדם הראשון לאחר החטא נתקלל מפי הגבורה "וקוץ ודרדר תצמיח לך". דרדר, מד' נעשה ר'. ההבדל ביניהם קוצו של יוד, א' פינטלע אידשקייט', בין ה' אחד לאל אחד. אם מאמין בה' אחד ובהשגחתו או הלילה אינו מאמין בהשגחה פרטית, זה בחינה של אל אחר רח"ל.

כמה יש בין ד' לר', קצ"ו כמניין קוץ. השי"י אמר לאדה"ה, החטא שלך גרם לבלבול ולקוץ בין ד' לר', בין ה' אחד לאל אחד, והתפקיד של יהודי הוא להאיר את החושך ולבדוק מעשיו.

בעבור זה, מגיע הלילה הגדול והקדוש הזה, ליל שימורים שמאיר כאור יום, כדברי האור החיים הקדוש שמכלל מצוות והגדת לבנך היא לספר שייציאת מצרים הייתה באור יום אף שהיה אז חשכת לילה.

אכן החיד"א מדייק מהכתוב "למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים", שהגאולה הייתה לאור יום. ולמשמעות העניין, אדם החי בחושך אינו רואה כלום. אבל כשגדלה אור, רואים הכול ההבדל הדק בין חמץ ומצה שאינו גדול. זה אותה נקודה של אידישקייט המפרידה בין ה"א לחי"ת.

בסדר הקערה בליל הסדר שהנהיג האר"י מקומו של המרוד באמצע, 'תפארת: הרמז, שהשי"י נמצא עמך בכל מקום. גם בחושך. ליל הסדר, אורות גדולים. "כי אשב בחושך, ה' אור לי".

אדם החי בחושך אינו רואה כלום. אבל כשגדלה אור, רואים הכול ההבדל הדק בין חמץ ומצה שאינו גדול. זה אותה נקודה של אידישקייט המפרידה בין ה' לחי"ת.

לצעוק בקול גדול "למה ניגרע"

שלימה המלך ע"ה אומר (קהלת ד) "טוב ילד מסכן וחכם ממלך זקן וכסיל". חז"ל דרשו, טוב ילד מסכן וחכם זה יצר טוב, ממלך זקן וכסיל זה יצר הרע.

מבאר השפת אמת עניין ההבדל שבניהם, שהלוא גם הילד מסכן. אומר השפת אמת, מלך זקן וכסיל זה היצה"ה, הוא אומר לאדם שוב ושוב, נו, עוד הפעם קיץ, עוד הפעם? הו, עזמו את האדם ומפיל עליו לאות בכל דבר ועניין. לעומתו היצר טוב נקרא ילד. תמיד עם התחדשות, תמיד עם פרישקייט. תמיד עם ברען, אפילו שזה מסכן, ולא תמיד הולך הכול כשורה, אבל תמיד נותר חדש ומתחדש.

הרבי מקאצק היה אומר על דברי המדרש (קה"ר א, ג) "הזקין הרי הוא כקוף". אין המונה הזקין כפשוטו, אלא המכוון הוא על האדם הצעיר שעושה מעשה קוף וחוזר ומחקה את עצמו שוב ושוב, כמו אותו קוף. האדם צריך להתחדש ולא לחקות את עצמו.

בימי קדם היו הרבה יהודים כפריים מתפרנסים מבית מוהיגת היין (שעק) או בית מלון (גאסטוהויז) אשר שכרו מהפריצים אשר שלטו בחוזק יד בעוז ובגבורה בכל גלילות העיירות השייכים להם, והיהודים הכפריים שחיו תחת חסותם סרו למשמעתם והיו תמיד תלויים בחסדם ועשו פעולות שונות ומשונות למצוא חן בעיניהם בכדי לחיות חיי שלווה שקט ושאנן.

בגלילות אפסא הי' דר יהודי אחד מן הכפריים אשר התפרנס למחייתו משכירת בית מלונו של הפריץ, ובמרוצת השנים אירע לו פעם שעסקיו התדרדרו מטה מטה, ולא היה לו די מעות לשלם אפילו דמי שכירות בית מלונו להפריץ.

הפריץ תבע שכרו במזגיע ובחזקה, ואף הוסיף לאיים עליו ועל משפחתו שבאם עד יום מסוים לא יסלק דמי השכירות יפיל אותם לבור תחתיות.

בצר לו לא ידע הכפרי לשית עצות בנפשו אך יצא מתוך הצרה האורבת לו ולמשפחתו, עד שיום אחד נסעה אשתו לעיר אפסא, והיה כבואה העירה שמעה האשה קלא דלא פסיק שיש כאן בעיר צדיק גדול פועל ישועות בקרב הארץ ורבים נושעים מברכותיו ותפלותיו הקדושים.

והיה כשחזרה לביתה שחה האשה לבעלה, שמוע שמועתי מגדולת פעולת הרה"ק מאפסא קום התהלך לדרכך לקבל ברכת קדשו של הצדיק שגיושוע מתוך צרה לרווחה.

כשמוע הכפרי דבריה הנכים של אשתו, תיכף קם להתהלך לדרכו, אבל כיון שלא הי' לו באמתחתו כסף בכדי לשכור עגלה לנסוע, על כן הלך ברגלי לאפסא, באמצע הילוכו מכפר לכפר התחיל לירד גשם זלעפות והדרך נהי' מלא בוך רפש וטיט ונתלכלכך כולו, וכשסוף כל סוף הגיע כבר למחוז חפצו העירה אפסא, היה כבר מלוכלך כולו ברפש ורפש מכף רגל ועד ראשו, תיכף סר הכפרי לביתו נאוה קודש של הרה"ק מאפסא ז"ע, אבל הימים היו לפי שבת הגדול ובבית הרה"ק מאפסא ז"ע היה כבר כל הבית נקי ומצוחצח ומוכן לקראת הפסח, ועל כן לא נתן לו הגבאי ליכנס פנימה שלא ילכלך רצפת הבית.

בזמן שהותו בעיר שמע שהרב דמותא ה"ה הרה"ק מאפסא ידרוש בשבת הגדול מענינו של יום, על כן החליט הכפרי להשאר לשבות את שבתו בעיר כדי שיתכן שיוכל אז לגשת אל הקודש לשפוף שיחו לפניו ולהשיח לו צערו.

ביום השבת קודש כשהגיע הזמן הקבוע שעת דרשת המרא דאתרא, נאספו עדרים ועדרים וכל אנשי העיר כולם נקבצו ובאו לשמוע דברי אלקים חיים, והרה"ק מאפסא ז"ע התחיל בדרשתו לדרוש בפלפול והלכה, ואח"כ עבר לפרש דברי בעל המגיד בהגדה, ובתוך דבריו הק' אמר, שהבורא ברוך הוא ית"ש שיהי אז במצרים ועשה ניסים לאבותינו, גם היום יכול הוא להושיע עם רב, "דער באשעפער איז דער זעלבער באשעפער" ולכן אם איש אחד נמצא בצרה גדולה והוא זקוק לישועה להחלץ ממיצה, יכול לפעול לעצמו להוושע בתשועת עולמים בעת אמירת ההגדה, ובפרט כשיגיע לפיסקא "ונצעק" יצעק וישאג להקב"ה בתיבת "ונצעק", עד שירחם הקב"ה עליו ויעזור ויגן ויושיע אותו, כגון אם צריך לרפואה, או שאין לו כסף לשלם דמי שכירת בית מלונו להפריץ, או שצריך למצוא שידוך הגון לבתו, יצעק למרומים עד שיוושע.

והיי כשמוע הכפרי העני את הדברים האלה מפורש יוצא מפי הקודש, ידע כבר מה עליו לעשות בכדי להנצל מצרתו, וכבר לא ניסה אפילו לגשת להשיח צערו לפני הרה"ק מאפסא ז"ע,

סיפורי צדיקים לכבוד הפסח

והיא שעמדה לאבותינו ולנו

ביומא דינסן בחודש אשר בני ישראל בני א-ל חי נגאלו ממצרים - מזדוטיא התחתונה ונתרוממו למדריגה עליונה עד מאוד, כן זכינו להתרומם ולהתעלות בבחינת בימים ההם בזמן הזה אלו שהסתופפו בצילא קדישא דמורן רבינו הקוה"ט ז"ע"א ה"שלהבת אש", בימים קדושים אלו, כי כשהסתכלו בעינא פקיאא אחר כל תהלוכות רבינו ז"ע"א בחודש אשר ישועות בו מקיפות, ראה ראינו עבודה נשגבה בבחינה נפלאה של הכנה דרבה ויגיעת הגוף והנפש בל יתואר לקראת הימים הקדושים הממששים ובאים, הן בהתחדשות המעשים כבריה חדשה, והן הצדקות הגדולות מפעל הקודש "חסדי דוד" שהקים רבינו אשר מטרות היתה לסייע למאות משפחות לכבוד ההג הקדוש, ועד כדי שסיפר לנו יהודי גלמוד אשר רבינו נשא בעצמו את המצרכים לביתו בקרית ויזניץ באשמורת הבוקר, וסחבם על כתפו, העיקר שירגיש אותו יהודי גלמוד כי יש מי שחושב עליו לכבוד ימי הפסח. ועוד כהנה וכהנה עד אין ספור צדקות שעשה רבינו לכבוד הפסח.

והן ציפיותו לגאולתם של ישראל, אשר אמר כי הוא קרבן כפרה על עם ישראל, ובלבד שיבוא משיח צדקנו, והן עבודתו להשי"ת בשמחה עצומה אשר כל אלו אשר היו נמצאים בקרבנו ראו רוחו הקדוש ולבו אשר פעם בקרבנו בימים אלו.

ועתה חסרנו כל אלה ומי יתן לנו תמורתו.

אלא תיכף ומיד כצאת השבת חזר לביתו ולמשפחתו מלא אמונה ובטחון בהקב"ה שד' יהי' בעזרו לחלצו ממיצה.

כשהגיע לביתו שאלה לו אשתו, מה אמר הרבי ומה הי' ברכתו, אבל הוא ענה לה שכבר יגיד לה מה לעשות ואין לנו עוד על מה לדאוג. הם הכינו את הסדר עד כמה שהיתה ידם מוגעת, ובעת אמירת ההגדה כשהגיעו לתיבת "ונצעק", אמר הכפרי לאשתו, כאן בתיבה זו צוה הרבי לצעוק צעקה גדולה בכל נוחיו עד שהקב"ה יושיע אותנו מצרותינו. וביחד איש ואשתו התחילו לצעוק בכל כחם ואונם עד שפתאום שמעו דפיקות חזקות בדלת ביתם.

ויקם הכפרי מסדר שלחנו של פסח לפתוח את הדלת, והנה בדלת ביתו עומד גוי ערל שכינו הקרוב אל ביתו נרעש ונפחד, וסיפר לו סיפורו ששתה יין רב כיד המלך עד שנשתכר, ובשכרותו התחיל להתקוטט עם אשתו, והעסק התדרדר עד כדי כך שבאמצע מריבתו התחילו לזרוק כלים והרג את אשתו, ועכשיו לא נשאר לו ברירה אחרת אלא לברוח מאימת המלכות והשלטונות וממשפחתה, והנה ברשותו יש לו שתי קדירות מלאות זהובים אדומים יקרים, ואין לו איפוא לשמורם ולהטמינם.

ובכן הוא רוצה להפקידם בידי שכינו הכפרי הנאמן לו מנימים ימימה, ואם ירצה הכפרי ללוות בינתיים מהזהובים האלו לפרנסת ביתו הרשות בידו.

תיכף אחר חג הפסח הלך הכפרי לארמונו של הפריץ לשלם לו את כל חובו אשר חב לו. והחליט בדעתו לשים לדרך פעמיים למקום משכן קדשו של הרה"ק בעל אוהב ישראל ז"ע ליתן לו ממתנת ידו אשר ברכו ד'.

קנה לו לעצמו בגדים חדשים נאים ומכובדים, ויהי כבואו העירה ופנה לביתו של הרה"ק מאפסא ז"ע ראה הגבאי כי לפי הדור לבושו האיש הזה הוא עשיר גגיד ונכבד למאד ע"כ כיבדו וקיבל פניו בכבוד הראוי לו, ותיכף ומיד נתן לו לגשת אל הקודש להיכנס בקודש פנימה.

ויספר היהודי הכפרי להרה"ק מאפסא ז"ע את כל הקורות אותו, והאיך נצמח לו ישועה גדולה על פי עצת הרב בדרשתו. והפטיר הרה"ק מאפסא ז"ע שהקב"ה שלח לו מן השמים הדיבורים האלו בכדי שתצמח לו ישועה על ידו, ואת אשר ישים ד' בפי אותו אדבר.

הנהר המופלא שצמח מסביב לבית

הצדיק הנודע רבי קאפל ליקאווער זצ"ל שהי' זקנו של הרה"ק הרבי מלובלין ז"ע, היה עשיר גדול, אשר למסחרו עסק בעשיית יין שרף בביתו אשר עמד על הר קטן.

בשנה אחת קרא הכומר שבעיר לכל הגוים הערלים שבעיר ליקאווא להתאסף בהחבא אצלו שלא יודע הדבר לר' קאפל וגם לא לשוטרי העיר, וצוה עליהם באיסור חמור שלא לקנות בערב חג הפסח את החמץ - היי"ש שבמפעלו של ר' קאפל דרכם בכל שנה ושנה, והוסיף לומר שמי שלא יקיים דבריו, אחת דתו להמית.

ויהי בבוקרו של יום ערב פסח סר רבי קאפל ללכת לנכרי שהיה רגיל למכור לו כל חמצו בכל שנה, אבל הגוי לא רצה לקנות ממנו חמצו כמדי שנה בשנה, וסיפר לו הגוי ככל אשר עשה הכומר בערמוניותו. בראות ר' קאפל את כל אשר לפניו, שכר ר' קאפל במסירת נפשו עגלות לנסוע העירה לחוג שם את חג המצות, והטעין על העגלות את כל המאכלים שהכין לכבוד היו"ט.

פתח ביתו שבמפעלו פתח לרווחה, כל דלתות הבית מלפני הבית ומאחוריו, בכדי להפקיר בזה כל חמצו שברשותו כדת וכדין.

כל גויי העיר אשר צמאים לשתות ולהשתכר ביי"ש שמחו לקראת הזדמנות נדירה זו כמוצא שלל רב שיש את נפשם לשתות ולהשתכר כאוות נפשם באין חמץ! באין מפריע חנם אין כסף, דהא דלתות ביתו פתוחים לרווחה והרי הפקיר כל מפעלו חביות רבות מלאות יי"ש, ואין להם ממה לפחוד מושפטי ושוטרי העיר.

אך הנה תיכף ומיד כשעלה רבי קאפל ומשפחתו על העגלה לנסוע העירה התחיל לירד גשם שוטף, ואף אחד לא יצא מפתח ביתו מחמת הגשם העז אשר המטיר ד' אלקים על הארץ. היו היה נהר קטן שעבר בליקאווא, והנהר נתמלא מהגשמים העזים עד שעבר על כל גדותיו וכיסה את עין הארץ, ונמשך כעין נחל מובע עמוק מים סביבות סביבות הרה שביתו של ר' קאפל עמד עליו. הגשם העז ירד ללא הרף למשך כמה ימים, ואף אלו שרצו לשוט בספינה דרך הנחל החדש להגיע לפתח ביתו של ר' קאפל, לא היו יכולים לעשות כן מחמת חוזק הגשמים העזים שירדו בכח גדול, והנחל נתמלא כל שעה יותר ויותר עד כי הלך וגדל עד מאד.

וכל גויי הארץ המה ראו כן תמוה לנוכח המחזה הזה עד שכולם גמרו אומר שאין זה דבר פשוט וכי יש דברים בגו, וכינו את היאור החדש הזה בשם "קאפאלאווא וואדא" (בלשון פוליש, דהיינו מים של קאפל).

גם בימים האחרונים של פסח כשכבר הפסיק הגשם להמטיר על הארץ, ייראו הגוים לעבור דרך הנחל החדש ולעלות בהר ליכנס לביתו ולנגוע בקצהו, כי נפל עליהם אימתה ופחד מוגדל הנס שראו במו עיניהם. וכשחזר ר' קאפל לביתו אחר החג, זכה מן ההפקר בכל נכסיו.

התפשטות הגשמיים

הרה"ק בעל דברי חיים ז"ע הגיע פעם לאפות מצות, ולגודל חביבות המצוה לבש מלבוש חדש, ובהיותו עוסק שם בעבודתו הק', נתלהב ונתרגש עד מאוד מגודל שמחתו לקראת מצוה קדושה זו, וכשאך אחז בידיו הק' את העיסה, קירב את העיסה כנגד לבו מרוב אהבתו לחפץ של מצוה, ותיכף שם אל לבו שקצת מן העיסה נדבקה לו במלבושו החדש, או אז התחיל הרה"ק מוצאנו ז"ע לצעוק בקול גדול להעומדים סביבו:

הורידו הבגד מעליי, הלא זה חמץ! ופשטו את מלבושו מעליו ונשאר עומד זמן מה בלי מלבוש עליו, עד שהביאו לו בגד אחר. כה עלה ונתעלה הרה"ק הד"ח מוצאנו ז"ע במדרגותיו הק' שהגיע ממש לבחינת התפשטות הגשמיים ובהאבת המצות ישגה תמיד.

בחסה שאינה מרור

שו"ע (תע"ג, ה) "אלו ירקות שיוצא בהם ידי חובתו חזרת עולשין תמכא חרחבינא (פירוש מיני עשבים מרים) מרור ויוצאים בעלון שלהן ובקלחן, אבל לא בשורש אלא שבעלון אין יוצאים אלא אם כן הם לחים ובקלחים יוצאים בין לחים בין יבשים אבל לא כבושים ולא שלוקים ולא מבושלים וכולם מצטרפים לכזית שהוא השיעור שלהם, ועיקר המצוה בחזרת ואם אין לו חזרת יחזור אחר ראשון ראשון כפי הסדר שהם שנויים, עכ"ל.

וכתב עלה המ"ב (שם, סקמ"ב) לבאר הא בעיקר המצוה בחזרת וז"ל: "שהוא זכר לשעבוד מצרים שהיה תחילתו רך ולבסוף קשה וכן הוא גם כן טבע חזרת שתחילתה מתוק וסופה מר, וכתבו האחרונים דאפילו הוא ביוקר קצת משאר מרור גם כן נכון להדר אחריו.

אכן כתבו שבמין חזרת (היינו שאלא"טיון) מצוי מאוד בימי פסח תולעים קטנים שאינם ניכרים לחלושי עין,

על כן מי שאין לו אנשים מיוחדים בעלי יראה שיבדקו כראוי, טוב יותר ליקח תמכא (שקורין חריון) אף שהוא שלישי לפי הסדר שהם שנויים כי חלילה להכשל בלאו משום קיום עשה דרבנן ובפרט שאפשר לקיים שניהם על ידי תמכא, עכ"ל.

מבואר מהא דלכתחילה יש ליקח למצות מרור חזרת שהיא חסה דילן כמבואר באחרונים (עו' הגדש"פ ע"פ אמרי שפר ע"פ אמרי שפר להנצי"ב מוזאלוז'ין וצ"ל, עמ' כ"ג, ועוד).

ובפרט דכהאידין מגדלן אותה בחממה וע"י שרייתה בסבון וכדו' שפיר אפשר ליזהר מחרקין וכיו"ב.

שמעתתא דהלכתא בירורי הלכה בעניינים שונים

נכתב ונערך ע"י הג"ר משה חליוה שליט"א מח"ס ענפי משה וש"א"ס

פלוגתת האחרונים ז"ל בזה

ברם איפולגו האחרונים בחסה המצויה בימינו שאינה מרה אי יוצאין בה יד"ח מצות מרור, ובספר פסקי תשובות (חלק ה', עמוד רל"ו) מיייתי משו"ע הרב (תע"ג, ל) "חיי אדם" (ק"ל, ג') "חק יעקב" (סקי"ח) "סידור הגריעב"ץ" (נתיב ט') ערוה"ש (תע"ג, טז) דהעלו דיוצא במתוקה, ולמעלה בקודש כתב הבית יוסף (סימן תע"ג) לבאר השמטת הרמב"ם ז"ל לדונא דגמרא דמצוה בחזרת וז"ל: "אולי שהוא מפרש מצוה נמי בחזרת אע"פ שהיא מתוקה ואין בה מרירות, ואח"כ מצאתי לרבינו ירוחם (נתיב חמישי, חלק ד') שכתב מצוה בחזרת וא"צ לחזר אחר המרור יותר, וזה מבואר כמש"כ עכ"ל, ודכ"כ הלבוש (תע"ג, ה) ובפר"ח (שם).

אמנם הרידב"ז (ירושלמי ברכות רפ"ו) והמשמרת שלום (לה, ב) והחזו"א (פסחים סימן קכ"ד, ע"ד ל"ט א') כתבו שעיקר מצות מרור להרגיש את המרירות וכמ"ש (פסחים לט): כל שיש בו טעם מרור יוצאים בו ושאינו בו טעם מרור אין יוצאים בו, ע"ש (אכן ע"ש בחזו"א דכתב דיש ליזהר שלא להמתין בשחייתו בקרקע עד שיתמרר לגמרי ויחיה מר כלענה, רק יוצאנו מן הקרקע כשיפול בו המרירות קודם שיתמרר הרבה). ולכאורה יש להוכיח כמ"ש החזו"א ז"ל ממ"ש רמ"א (תע"ג, ה) דאם אין לו א' מאלו

הירקות יקח לענה או שאר ירק מר, הרי דבעינן להרגיש המרירות, ועו' בספר "שערי ימי הפסח" להגר"ו טשזנר שליט"א (עמוד קס"ח). ובספר "נטעי גבריאל" (פסח, פרק ג"ד) מיייתי דהגרעק"א ז"ל החזו"ד ז"ל והרה"ק הד"ח מצאנו זי"ע נהגו ליקח חסה למצוות מרור.

ואמנם מנהג רבוה"ק מלעלוב זיע"א: למרור דקערה: ליקח קלח של חסה, ולמרור דמצוה: ליקח עלי חסה עם קלחיו יחד (כדאי' (פסחים עט). "מצוה בחזרת מאי חזרת חסה דחס רחמנא עלן, ולמרור דכורדך: לוקחים חריון מפורר כרוך בעלי חסה, ושתיחם כרוכים במצה, לכרפס: לוקחים תפוחי אדמה, ולחזרת: חתיכת תמכ"א - חריון שאינו מפורר, וכן נוהג כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א.

בביאור דעת הסוברין דשרי

מעתה צריך עיון בסברת המתירין ליקח חסה אע"פ שאינה מרה, הלא בגמ' בכמה דוכתן (עו' פסחים לט ע"א וב' ודף קטו ע"ב ועוד) מבואר דבעינן טעם מרור.

ומצאתי בהגדש"פ עיוני ההגדה להג"ר חיים בניש שליט"א (עמ' קצו) דעמד בזה ליישב לדרכו וז"ל: "אכן אפשר להסביר ע"פ פי' רש"י, הוספות מכ"י

(נדפס בסוף פי' חריב"ן למס' פסחים) לגמ' לט, א': לישנא אחרנא בתחילה מתוקה בפה וכשהוא לועסה יפה היא מרה, וכעין זה בפ' תלמיד הרשב"א לפסחים שם: "יש שפירש שהיא רכה (מתוק) וכשלוועסין אותה מתמררת", ע"ש.

אלא שיש להעיר בזה דמלשון הב"י דנקוטנא לעיל מתפרש דאפילו דחזרת מתוקה וליכא בה מרירות כלל, יוצאין בה.

ונראה לענ"ד דו"ל בסברתן דהמתירין כמ"ש בשו"ע הרב (תעג, ל) וז"ל: "ואע"פ שהחזרת אין בה מרירות מ"מ כשהיא שוהה בקרקע מתקשה המשך בעמ' ה'

הילולא דצדיקיא

רבי אליעזר צדוק ב"ר יצחק יונה טורצ'ין - מתנהג מועט/תלונה הלכות (תשנ"ה)
- רבינו יוסף הבית יוסף ב' השו"ע ב"ר אפרים קארן (שלי"ה)
רבי משה האלשי"ך הק' ב"ר חיים (שנ"ח/ש"ט)
רבי מנחם מנדל מלוביניטש ב"ר שלום שכנא ב' צמח צדק (תרכ"ו)
רבי יואל משיאץ ב"ר חיים מסטנב (תרמ"א)
- [ערב פסח] - רבי יהואל מיכל מסטנב/נו"ן (תר"י)
רבי אריה לייב קרא [רבי לייב חרין] אב"ד קרעשטיין ולעסלא ב"ר חיים אב"ד לונגשייטץ - איל המילואים ע"ה"ת, אבני צדק על שיר השירים (תקנ"ו)
רבי אברהם אביש אב"ד קונסקוואל וזאריש"א - תל' החוזה מלובלין (תקצ"א)
רבי אשר ישעיה מרופשיץ ב"ר אליעזר ליפמן (תר"ח)
רבי יעקב פאנעט אב"ד רעצטיא ב"ר יצחק משה - תל' הייטב לב ומהר"ם א"ש - ב' שארית יעקב (תרנ"ט)
רבי אברהם שלמה ב"ר אליהו כ"ץ מריסקווא אב"ד ייטב לב ב"ב ב' אורחות המשפטים ועוד (תשל"ה)
- רבי יונה ב"ר ישעיה תאומים ב' קיקוין דיונה (תכ"ט)
רבי שמואל שמעלקא ורק - הרב דהייטש מבראד ב"ר משה (תקנ"ג)
רבי יוסף מאיר קראסניפלער אב"ד בראד
זמלפנים אב"ד גאלינא ב"ר צבי הירש אייזנשטיין אב"ד ביאליקמין - יד המאיר תלמיד ר"ש מניקלשבורג (תקע"ה)
רבי זאב וואלף ציטראן רב דאראג ב"ר אברהם אליעזר - חתן האמ"ש מדאראג ותל' ר"מ מדעעט (תרפ"ו)

יום ד' ט"ז ניסן
יום ה' י"ז ניסן
יום ו' י"ח ניסן
יום שבת י"ט ניסן
יום א' כ' ניסן
יום ב' כ"א ניסן
יום ג' כ"ב ניסן
- לוי בן יעקב אבינו ולאח אמונו ע"ה (ב"א, של"א)
רבי אפרים ב"ד יוסף יאברובר מהלם ב' במשורות אב"ד ווערשנא (ה' תס"ח)
רבי מאיר אב"ד ב"ר בראד ב"ר צבי הירש מברודי ב' יד המאיר (תקע"ה)
רבי שמחה מרדכי זיסקינד ב"ר אברהם ברודיא ר"י תברון ב' וזשם דרך (תש"ט)
- רבי ראובן הכהן מפרגא ב' ילקוט ראובני (תל"א)
רבי ירמיהו ב"ר בנימין זואלף לעוו אב"ד וערביה ואיהל - דבוי ירמיהו (תרל"ה)
רבי יצחק מסקווירא ב"ר מרדכי המגיד מטשערנוביל (תרמ"ה)
רבי מאיר אבוחצירא מאשדוד ב"ר ישראל הבאבא סאלי (תשמ"א)
- רבי מאיר ב"ר טודוס הלוי אבולעפיא מטולידו ב' יד רמה על הש"ס (ה"א ד)
רבי יהושע ולק ב"ר אלכסנדר הכהן כץ ב' הסמ"ע על חושן משפט ועוד (שע"ד)
רבי אהרן הגדול ב"ר יעקב מקארלץ (תקל"ב)
רבי שלמה יהודה לייב מלענטשענא ב"ר ברוך (תר"ג)
נעקק"ש רבי מנחם זעמבא מפרגא הי"ד ב"ר אברהם - ב' הוצאות חיים הי"ד (תש"ג)
רבי יעקב זיסף ווייס מספינקא ב"ר ישראל חיים (תשמ"ה)
רבי שמואל אלכסנדר אונסדורפער ב"ר שלמה זלמן (תשס"ב)
- רב האי גאון ב"ר שרידא גאון, ראש ישיבת פומפדייתא סוף תק' הגאונים (תשצ"ח)
רבי הנינא בוגיד סעדון אב"ד ג'דבא תוניס -
שו"ת מגיד תשובה, מגיד חדשות על הש"ס (תשס"ו)
רבי יחזקאל ב"ר יוסף פאנעט מקולסבורג ב' מראה יחזקאל (תר"ה)
- [שביעי של פסח] - רבי דוד לאקאס' ב"ר ישראל אב"ד באר מגדולי תלמידי מרן הבעש"ט הק' (תקנ"ט)
רבי יששכר דב בעריש ב"ר סנדר ליפא מזידיטשוויב - מלבוש לשבת ויו"ט (תרפ"ח)
רבי שמעון ישראל ב"ר גרשון פוין, אב"ד שפראן ב' תורת האלק (תשכ"ט)
- [ת"ת הג'] רבי יהודה ב"ר שמואל וזאנש - משנת למלך, פרשת דרכים (תפ"ח)
רבי ישראל יצחק קאליש ב"ר שמעון מוזאלישין -
האדמו"ר ד' הוקן מזורקא ותלמיד מרן קוה"ק רבינו דוד מלעלוב זיע"א (תר"ה)
רבי גדליה ממאלין ב"ר ישראל (תרס"ט)

הקלח שלה ונעשה מר מאוד, ומפני כך היא נקראת מרור ומצוה לחזר אחריו אף שהיא מתוקה לפי שמצות מרור זכר למה שמררו המצריים וכו' בתחילה בפה רק ע"י פיוסים וכו', ע"ש,

ומענה נראה דאליבייהו דהמתירין חזרת מתוקה, עיקר המצוה דמרור הויה אף בירק שסופו להיות מר ואי"צ להגברא יטעם מרירות בפיו עתה, וזהו דכתב הב"י בדעת הר"מ ז"ל דמצוה נמי בחזרת אע"פ שהיא מתוקה וכו' היינו דכעת הינה מתוקה וזה לא איכפת לן דמ"מ דרכא דירק זה דסופו להתמרר, וכדפר ירשית.

איברא דיל"ע בזה מהא דאי' בשו"ע (תעה, א): "ואחר כך יקח כזית מרור וישקיענו כולו בחרוסת ולא ישחנו בתוכו שלא יבטל טעם מרירותו ומטעם זה צריך לנער החרוסת מעליו", וצ"ע הא השו"ע מיירי אף בחסה דאינה מרה ואמאי הכא קפיד בזה, וצ"ל דכוונת השו"ע במ"ש "שלא יבטל טעם מרירותו" היינו שלא יבטל אך טעמא דירקא דמ"מ בעינו לטעום ירק דאקרי מרור בפיו ואם ישקיענו כולו בחרוסת חשיב דטעם חרוסת בפיו, וק"ל.

ועוד אפשר לדון בזה עפ"י מ"ש בספר ליקוטי מאיר (אות מו) דהרה"ק בעל יוטב

שמעתתא דהלכתא

המשך מעמ' ז'

לב זי"ע לקח למרור חסה ולכורך חריון, אולם המסובין לקחו אף למרור חריון.

דעת גדולי זמנינו להלכתא

ולענין הלכה: הנה משכבר הימים זכיתו לשאול מהגרביי זילבר זצ"ל בעמח"ס שו"ת אז נדברו, אי יוצאין יר"ח מרור בחסה הגם שאינה מרה והשיבני דכן, והוסיף די"א אפילו שחסה יותר טוב מחריון.

וכן אמר לי הגאון הגדול רבי נתן געששטנר זצ"ל בעמח"ס שו"ת לחורות נתן.

והגאון הגדול רבי יצחק שלמה אונגר זצ"ל גאב"ד חוג חת"ס ב"ב השיבני: "לא כתוב באף מקום שצריך לאכול חריון, הדבר שהיה פעם היה חריון (עיינן מ"ב תעג, לו), אבל היכן כתוב שצריך לאכול חריון,

ולא זו בלבד שאין צריך לאכול חריון, אלא שחסה זה הכי טוב, רק יש תשובה בחכס צבי (סימן קיט) ובחת"ס (או"ה, סקל"ב) שחסה זה

הכי טוב", עכד"ק.

מאיך גיסא הגאון הגדול רבי חיים קנייבסקי שליט"א אמר לי דאם זה לא מר, זה לא טוב, והגר"י שפירא זצ"ל השיבני דאפשר לאכול את השטעקלעך (קלחים) דהם יותר חריפים, גם יש הרבה דברים שבתחילה הם מתוקים ואחר כך מרים (נראה בביאור כוונתו עפ"י ש"ש לעיל מרש"י דבתחילה היא מתוקה בפה וכשלועסין אותה יפה היא מרה, ע"ש).

וכשדיברתי בזה עם הגאון הגדול רבי ניסים קרליץ שליט"א ושאלתיו הא חסה אינה חריפה, שאלני, מי אמר שצריך להיות חריון, ומששאלתיו הא לפום פשטיה מרור בא להזכיר המרירות, השיבני דהירושלמי שואל זאת (עי' ירו' פסחים פ"ב ה"ה, ובפנ"מ שם, ויש לפלפל) אבל בכל זאת לוקחים השורש המר של זה ואוכלים (מ"ש בשו"ע דלא מהני לצאת יר"ח בשורש עי' בבאה"ט (סקי"ב) דכתב דהיינו שרשים קטנים המתפצלים לכאן ולכאן, אבל שורש הגדול שבו עמד הירק הוא בכלל קלח), ושאלתיו לענין חסה לבדה (בלא שורש)..

וכמדו' אמר שהגה"ק החזו"א זי"ע סבירא ליה שצריך להיות חריון, הא קמן דמידי פלוגתא לא נפקא, ונחרא נחרא ופשטי'.

אלה יעמדו על הברכה אשר נדבם לבם לנדב להוצאות העלון לזיכוי הרבים

ברכת מזל טוב נאמנה
הננו לשגר לכבוד מעלת ידידינו היקר והנעלה מחשובי אנ"ש, אשר ענוות חן נסוכה על פניו, תורה ויר"ש וחסידיה אצלו צמודים, עדין הנפש ונעים הליכות, מסוד ודבוק בכל נימי נפשו למרן רבינו שליט"א, רצון צדיק וזוכה ומזכה את הרבים בהפצת הגליון הק', ה"ה
הרה"ח ר' **אבא ליברמן** שליט"א - בארא פארק - ארה"ב
לרגל שמחת אירוסיה הבן בשעטומ"צ
יה"ר שיוכה לרוב נחת ושמחה ממנו ומכל יוצ"ה, והזיווג יעלה יפה יפה מתוך ששון ושמחה, וכט"ס.
המבורכים מקריב לב - **קהל חסידי לעלוב**
ברגשי הכרת הטוב - **המערכת**

ברכת מזל טוב מעומקא דליבא
למעלת ידידינו היקר והמפואר, על כל מכיריו אהוב וחביב, עומד תמיד הכן לימינינו, מסוד למען בית חיינו לע"נ מרן אדמו"ר זיע"א, אשר אליו היה דבוק בכל נימי נפשו, לבו ער וזמם לכל דבר שבקדושה, כלי מחזיק ברכה, מופלג בכל מידה ומעלה, שבחו מי ימלל במילה, מוסר נפשו וגופו לילות כימים למען הרבות במעשי צדקה וחסד לכל דורש ומבקש, ה"ה הנגיד הנכבד ר' **ברוך ערבליך** הי"ו
לרגל שמחת הולדת הנכבד בשעטומ"צ
יה"ר שיוכה לרוב נחת ושובע שמחות וכט"ס
המערכת

ברכת מזל טוב נאמנה
מעומקא דליבא, ובכל לשון של חיבה הננו מברכים את הוד מע"כ ידידינו צנתר דדהבא, צנמ"ס, ענוות חן נסוכה על פניו, עדין הנפש ופאר המידות והליכות, שוקק על דלתו התורה וצולל בהיות דאביו ורבא, אהוב על כולם, מופלג בתורה וחסידות, שמו הטוב הולך לפניו
הרה"צ רבי אליעזר וויליאמס שליט"א - ארה"ב
רו"כ ורא"ה לעלוב ארה"ב והדב"נ מרן אד"ש
לרגל השמחה בהולדת בתו תח"י בשעטומ"צ
יה"ר שיוכה לגדלה לחנכה ולהכמה לתורה ולבעל תורה לחופה ולמעשים טובים. **המערכת**

ברכת מזל טוב נאמנה
הננו לשגר לכבוד מעלת ידידינו היקר והנעלה מחשובי אנ"ש, אשר ענוות חן נסוכה על פניו, תורה ויר"ש וחסידיה אצלו צמודים, עדין הנפש ונעים הליכות, מסוד ודבוק בכל נימי נפשו למרן רבינו הק', תומך נלהב לגליונינו הק', ה"ה
הנה"ח ר' **שלום דעמבינסקי** הי"ו - ליקווד - ארה"ב
לרגל שמחת אירוסיה הבן בשעטומ"צ
יה"ר שיוכה לרוב נחת ושמחה ממנו ומכל יוצ"ה מתוך אושר ועושר, וכט"ס.
המערכת

ברכת מזל טוב מעומקא דליבא
הננו לברך לידידי היקרים
הרה"צ ר' **אליעזר ויליאמס שליט"א** - הדב"נ
לרגל הולדת הבת
זאת ידידי
הרה"ח ר' **אבא ליברמן** שליט"א
לרגל אירוסיה הבן במז"ט בשעטומ"צ
בשם ידידכם השמחה בשמחתכם: **שלמה עמאר** - א"י

נדב לעילוי נשמת
האי גברא רבה, צנא מלא ספרא, חובר חיבורים מחוכמים, כרכא דמוליה ביה
הגאון רבי שמואל אלכסנדר
בן הגה"צ ר' שלמה זלמן **אונסדורפר**
רב במזונטריאל ורב דקהל "דברי חיים" פ"ת נלב"ע י"ט ניסן תשס"ב. תנצב"ה.
הונצח ע"י בנו שייבלח"ט הגאון המפורסם ידידינו רבי **שלמה זלמן אונסדורפר** שליט"א
התן אדמו"ה ה"שפע חיים" מצאנו זצ"ל פתח תקוה

לעילוי נשמת
ר' ישראל מרדכי מנשה בן ר' אברהם זיידל אלעזר מנחם געטנדל ז"ל ליפשיץ
נלב"ע י"ט ניסן תשס"ז
ת נ צ ב"ה.
גליון הבא יופיע בעז"ה בל"ג על פרי שמיני

הרה"ג ר' **דוד יהודה לייב ויליא** שליט"א - ארה"ב
לרגל הולדת הנכבד במז"ט
הרה"ג ר' **עמרם גשטטנר** הי"ו
גאב"ד אגו"י מרבני כוללינו לרגל הולדת הנכד במז"ט
הר"ר **אפרים וויץ** הי"ו
לרגל אירוסיה הבת במז"ט

מרת קייקוב **שתחי'** - י"ם
לרגל הולדת הנכדות התאומות במז"ט אצל בנה ר' חזקיהו הי"ו
לעילוי נשמת
האשה החשובה
מרת **שרה** בת ר' **שמואל דוד** ע"ה
נפטרה י"ב ניסן תשס"ה
ת נ צ ב"ה
הונצח ע"י בנה הר"ר **שמואל דוד פרנקפורט** הי"ו

לעילוי נשמת
האשה החשובה יהללה בשערים מעשיה
מרת **כרמלה** ע"ה בת **רחמים נמטרה ערב פסח** תשס"ד.
תנצב"ה

מערכת "כרו תורה משה" מאהלת לכל לומדי הגליון, נציגו ותומכיו די בכל אתר ואתר לכל אנ"ש היקרים, ולכל אחינו בית ישראל בכל מקומות מושבותיהם.
א כשרין פרייליכן פסח, הג כשר ושמה לכל בית ישראל